

Sygn. akt III CNP 13/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka

w sprawie ze skargi R. L.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt II Ca 2336/14,
wydanego w sprawie z powództwa B. D. obecnie: D.
przeciwko R. L.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 czerwca 2016 r.,

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego R. L. na rzecz B. D. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie - po rozpoznaniu sprawy z powództwa B. D. (obecnie: D.) przeciwko R. L. o zapłatę, na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 26 czerwca 2014 r. - wyrokiem z dnia 14 maja 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1 250 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 259,50 zł z tytułu kosztów procesu i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ustalił, że w dniu 6 października 1994 r. powódka i A. D. zawarli związek małżeński, a następnie aktem notarialnym z dnia 16 września 1999 r. wyłączyli wspólność ustawową. W dniu 21 października 1999 r. powódka nabyła do majątku osobistego nieruchomości, stanowiącą działkę nr [...] o obszarze [...] położoną w R.

W dniu 21 września 2000 r. w kancelarii notarialnej został sporządzony przez pozwanego akt notarialny, w którym stwierdzono, że powódka ustanowiła swoim pełnomocnikiem A. D. i umocowała go do zbycia pod dowolnym tytułem prawnym, na rzecz dowolnych osób, na warunkach i za ewentualną cenę według uznania pełnomocnika, nieruchomości stanowiącej działkę nr [...] położoną w R. Podpis na pełnomocnictwie nie pochodził jednak z ręki powódki, lecz został złożony przez osobę trzecią.

Aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 2001 r., sporządzonym w kancelarii notarialnej K. G., A. D., działając na podstawie pełnomocnictwa z dnia 21 września 2000 r., udzielił pełnomocnictwa substytucyjnego M. P. i upoważnił go do zbycia pod dowolnym tytułem prawnym, na rzecz dowolnych osób, na warunkach i za ewentualną cenę według uznania pełnomocnika, nieruchomości stanowiącej działkę nr 25 położoną w R.. Z kolei aktem notarialnym z dnia 24 maja 2001 r., sporządzonym przed notariuszem M. C., M. P., jako pełnomocnik substytucyjny B. D., sprzedał nieruchomości stanowiącą działkę nr [...] M. K. za cenę w kwocie 190 000 zł. Następnie, aktem notarialnym z dnia 16 stycznia 2007 r. sporządzonym przed notariuszem A. C., M. P. i M. K., jako wspólnicy spółki jawnej, sprzedali M. K. działkę nr [...] o obszarze [...] położoną w R., a aktem notarialnym z dnia 10 września 2007 r. przenieśli na nią własność działki nr [...] o obszarze [...] położonej w R. Wymienione działki nr [...] i nr [...] stanowiły poprzednio działkę nr [...] o obszarze [...].

Na przełomie 2006 i 2007 r. powódka dowiedziała się o podrobieniu pełnomocnictwa. W dniu 19 listopada 2007 r. wystąpiła z pozwem o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych prowadzonych dla nieruchomości stanowiących działki nr [...] i nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym, jednak jej powództwo zostało oddalone. Ujawnionym właścicielem obu nieruchomości jest M. K..

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2011 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie uznał pozwanego R. L. za winnego tego, że w dniu 21 września 2000 r., działając jako notariusz uprawniony do wystawiania aktów notarialnych, wystawiając dokument w postaci aktu notarialnego z dnia 21 września 2000 r., umocowujący do zbycia nieruchomości położonej w R., poświadczył w nim nieprawdę co do sposobu stwierdzenia tożsamości osoby stojącej do aktu notarialnego w oparciu o dowód osobisty na nazwisko B. D. seria i numer [...], która to okoliczność miała znaczenie prawne, co stanowiło występki z art. 271 § 1 k.k. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2011 r.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 16 grudnia 2008 r. A. D. został uznany za winnego tego, że w celu użycia za autentyczny użył uprzednio podrobionego, przez podrobienie podpisu B. D., dokumentu w postaci pełnomocnictwa udzielonego aktem notarialnym z dnia 21 września 2000 r., umocowującego do zbycia nieruchomości położonej w Rozdzielu, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy podkreślił, że, zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (obecnie: jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.), notariusz ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu czynności notarialnych na zasadach określonych w kodeksie cywilnym, z uwzględnieniem szczególnej staranności, do jakiej jest obowiązany przy wykonywaniu tych czynności. Z kolei zgodnie z art. 80 § 2 tej ustawy, przy dokonywaniu czynności notarialnych notariusz jest obowiązany czuwać nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne. Odpowiedzialność notariusza zarówno w stosunku do klienta, jak i osoby trzeciej znajduje podstawę prawną w art. 415 k.c.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wina pozwanego nie budzi wątpliwości oraz że zachodzi normalny związek przyczynowy między wystawieniem pełnomocnictwa notarialnego z podrobionym podpisem a szkodą, jakiej doznała powódka na skutek sprzedaży nieruchomości, stanowiącej działkę nr [...] o

obszarze 0,18 ha. Podkreślił, że na gruncie art. 361 § 1 k.c. do przyjęcia odpowiedzialności wystarczy pośredni związek przyczynowy między działaniem zobowiązanego a powstałym skutkiem w postaci szkody.

Zdaniem Sądu Okręgowego, dochodzone roszczenie nie uległo przedawnieniu, ponieważ szkoda wynikła z występku, a w takim wypadku termin przedawnienia wynosi lat dziesięć. Dodatkowo bieg terminu przedawnienia został przerwany na skutek złożenia przez powódkę w 2006 r. zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez pozwanego i przez A. D., natomiast postępowanie toczące się na skutek tego zawiadomienia zakończyło się prawomocnie dopiero w dniu 7 grudnia 2011 r. (art. 442¹ § 2, art. 123 § 1 i art. 124 § 2 k.c.).

Za pozbawiony racji Sąd Okręgowy uznał również zarzut braku ustalenia wysokości szkody, jakiej doznała powódka na skutek utraty nieruchomości. Podkreślił, że powódka nabyła tę nieruchomość w 1999 r. za cenę w kwocie 12 000 zł oraz że zasądzona kwota 1 250 zł nie wyczerpuje pełnej szkody. Skoro jednak powódka dokonała rozdrobnienia roszczenia, dokonywanie ustaleń co do wysokości szkody przekraczającej dochodzoną kwotę nie było konieczne.

W dniu 14 grudnia 2015 r. pozwany R. L. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 maja 2015 r., zarzucając, że wyrok ten „...jest niezgodny z art. 415 k.c. w związku z art. 49 Prawa o notariacie, art. 422 k.c., art. 361 § 1 i 2 k.c., art. 362 k.c., art. 123 § 1 w zw. z art. 124 § 2 k.c., art. 422¹ § 1 i 2 k.c. oraz art. 5 k.c.”

Przystępując do wstępnej oceny merytorycznej wniesionej skargi, trzeba mieć na względzie właściwe rozumienie pojęcia niezgodności z prawem, którym ustawodawca posłużył się w art. 424¹ k.p.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, niezgodność z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Oznacza to, że przesłanką stwierdzenia na podstawie art. 424¹ k.p.c. niezgodności prawomocnego wyroku z prawem jest jego wydanie w następstwie rażąco wadliwej wykładni bądź oczywiście niewłaściwego zastosowania prawa, którego rozumienie nie budzi żadnych wątpliwości

(zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35 i z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174). Innymi słowy, niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim wypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności.

Skarżący nie przytoczył argumentów przekonujących o tym, że zaskarżony wyrok został wydany w wyniku rażąco błędnej wykładni lub oczywiście niewłaściwego zastosowania powołanych przepisów prawa. Dokonał natomiast własnej, subiektywnej oceny prawnej stanu faktycznego sprawy i przeciwstawił ją ocenie Sądu Okręgowego wyrażonej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, pomijając przy tym jej niektóre istotne elementy. Podnosząc zarzut naruszenia art. 361 § 1 k.c., nie wykazał, by stanowisko Sądu Okręgowego, przyjmujące, że złożony, wieloczłonowy związek przyczynowy, w którym między jego poszczególnymi ogniwami zachodzi zależność przyczynowa uzasadnia odpowiedzialność cywilną, było sprzeczne z regułami wykładni prawa. Kwestionując zastosowanie art. 123 § 1 i 124 § 2 k.c. przez przyjęcie, że złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przerywa bieg przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody, skarżący pominął okoliczność, że był to jedynie argument dodatkowy, w pierwszej kolejności bowiem Sąd Okręgowy powołał się na dziesięcioletni (od dnia 10 sierpnia 2007 r. już dwudziestoletni) termin przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z występku (do dnia 10 sierpnia 2007 r. art. 442 k.c., a od tego dnia art. 442¹ § 2 k.c. - Dz.U. z 2007 r. Nr 80, poz. 538). Podnosząc zarzut niewłaściwego zastosowania art. 442¹ § 2 k.c., ograniczył się z kolei do zaprezentowania poglądu, że przepis ten może dotyczyć wyłącznie roszczenia skierowanego przeciwko A. D.. Nie jest to jednak argument przekonujący o tym, że odmienne stanowisko Sądu Okręgowego, wynikające z przyjęcia adekwatnego związku przyczynowego między popełnionym przez skarżącego przestępstwem a szkodą, jakiej doznała powódka na skutek utraty nieruchomości, jest wynikiem oczywiście niewłaściwego zastosowania powołanego przepisu.

Konkludując trzeba stwierdzić, że także pozostałe zarzuty skarżącego sprowadzają się do zaprezentowania jedynie własnej, odmiennej od dokonanej przez Sąd Okręgowy, oceny prawnej i nie pozwalają na przyjęcie, że zaskarżony wyrok w sposób rażący narusza powołane w skardze przepisy prawa.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania wywołanego jej wniesieniem zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c. oraz z § 6 pkt 2 i § 13 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.) w związku z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).